

# אבות תקנום

## תמצית סוגיות ה"דף היומי

### מתוך "דרך ישרה" מסכת פסחים

פרשת מטות-מסעי דפים ט - טז

#### דרך ישרה תמצית הדף

דף ט- י

\*ספק מידי ודאי. \*הספיקות באבד. \*האיבעיות בחיפוש.

א. אמרינן דאין ספק מוציא מידי ודאי, והדינים 1. אמרינן במשנתנו שלא חוששין שמא גיררה חולדה דא"כ אין לדבר סוף ומה שמשייר יניח בצנינעא שמא יחסר או תיטול חולדה בפנינו ובעיא בדיקה, דדווקא גבי בשר תלינן דאכלה כדאשכחן במדורות העכו"ם ולרבא טעמא משום שאין ספק אכלה מוציא מידי ודאי שלקחה. 2. חבר שמת והניח פירות הם בחזקת מתוקנים, הטעם משום שודאי עישר שאינו מוציא מתחת ידו דבר שאינו מתוקן, או דמכיון שניתן להערים הוא ספק טבל. 3. הכהן שהציץ לבור לראות את הנפל טהור, איירי שהטילה כמין נפל ולכן הוא ספק, או שודאי גררו ורק ספק שמא שיירו.

ב. הספיקות באבד ולמאי מדמינן 1. תשעה ציבורי מצה ואחד חמץ ועכבר נטל אחד מהם, הוא קבוע כדין תשע חנויות כשירות ואחת טריפה שאם לקח מאחד מהן ספיקו אסור. 2. אם אחד הציבורין פירש ואח"כ נלקח, אזלינן אחרי הרוב כדין נמצא בשר בעיר. 3. ציבורי חמץ ומצה ולפניהם שני בתים אחד בדוק ואחד לא דינם כשני קופות של חולין ותרומה, ולפי"ז תלינן שהחמץ נכנס לבית שאינו בדוק ומשום דבדיקת חמץ דרבנן. 4. נטל חמץ לאחד משתי בתים בדוקין, דינו כשני שבילין שאם נשאלו בבת אחת טמאין ובנשאלו בזה אחר זה טהורין ואם נשאל על תרוייהו מחלוקת. 5. ספק אם נכנס, כדין בקעה שיש טומאה באחת השדות ומסתפק אם נכנס והוא ספק ביאה דר"א מטהר ולרבנן טמא. 6. בדק אחריו ולא מצא, תלוי במח' גבי מקום שמוחזק לנו בטומאה ובדק ולא מצא דר"מ אוסר ולרבנן תלינן שנלקח. 7. בדק ומצא הוא כדין שדה שאבד בה קבר ואח"כ מצאו דלרבי תלינן דהוה מה שאבד ולרשב"ג צריך לבדוק את הכל. 8. הניח תשעה ומצא עשרה, הוא כמח' בהניח מנה של מעשר שני ומצא מאתים דלרבי תלינן שהתווסף ולרבנן אמרינן שהכל מבחוץ ועליו לחפש את כל התשעה. 9. הניח עשרה ומצא תשעה הוא כמח' גבי מעשר שני דלחכמים עליו לחפש את החמץ ולרבי היינו החמץ. 10. מצא בזוית אחרת, הוא כמח' בקרדום שהניחו בזוית זו ומצאו בזוית אחרת דלחכמים אמרינן שטמא נכנס לבית ולרשב"ג תלינן דשבת.

א. אמרינן דעכבר אין דרכו לפרר משא"כ תינוק, והאיבעיות בחיפוש חמץ 1. עכבר עם ככר נכנס ויצא האם חיישינן שזהו אחר. 2. את"ל שהיוצא זהו הנכנס, מה הדין בכנס עכבר לבן ויצא שחור. 3. את"ל שעכברים לא נוטלים זה מזה, מה הדין בחולדה יוצאה עם ככר. 4. את"ל דהיתה צריכה ללכוד גם העכבר, בעי בחולדה שיוצאת ובפיה עכבר וככר, האם תלינן שהככר נפל מהעכבר מחמת בעתותיה או זהו ככר אחרינא, ועלו בתיקו. 5. ככר בשמי קורה, האם צריך לטרוח ולהביא בשביל להורידה שיפול לתוך הבית. 6. ככר בתוך הבור, האם חיישינן שמא ירד להשתמש שם. 7. ככר בפני נחש, האם צריך לשכור חבר ללכדו, ועלו בתיקו.

#### פדף יא"ב

\*גזירות לר"י ורבנן. \*סתירה בעדות. \*שעה חמישית וכמאן.

א. לרבי יהודה בודקין רק עד שעת הביעור ולחכמים אפילו בתוך המועד ולאחריו, ואמרינן להו"א דקסבר שיש לבדוק שלש פעמים ולמסקנא פליגי האם לא יבדוק דחיישינן שמא יאכל. והגזירות לר"י ולרבנן 1. בחדש לפי ר"י לא גזרינן והטעם להו"א דזוכר כיון שהותר רק ע"י קיטוף ודחינן דאיכא שאר עבודות, ולמסקנא משום דבדיל מחדש משא"כ חמץ ורבנן לא גזרי כיון שמחזר עליו לשרפו, או באינו ראוי לאכילה וקאמר דברותא היא דקמח קלי תנן. 2. ר"י מתיר לתת בשבת שפופרת שמן על יד הנר, משום דשבת חמירא ובדילי אינשי. 3. חבל דלי שנפסק ר"י אוסר משום דקסבר שעניבה היא קשירה, ורבנן שרו משום דעניבה בקשירה לא מיחלפא. 4. רבנן אסרי לקשור בשבת בחבל דגרדי, משום דחבל בחבל מיחלף משא"כ עניבה וקשירה. 5. בכור שאחזו דם ר"י אוסר להקזו כיון דבהול על ממונו, ורבנן שרו דאל"כ מתוך שבהול יקזו ויעשה מום. 6. ביו"ט אוסר לקרד את הבהמה כיון שעושה חבורה, וקרצוף ר"י שרי ולא גוזר כיון דצערא בעלמא לכן לא בהול וקסבר קירוד בקרצוף לא מיחלף ורבנן אסרי דקסברי מיחלף.

ב. אחד מעיד שראה את העדות בשעה שלישית ואחד אומר שהיה בחמישית, עדותן לר"מ בטילה ולרבי יהודה קיימת, ופלוגתייהו 1. לל"ק דאביי לר"מ אדם לא טועה כלל ולר"י טועה בחצי שעה ואמרינן שהמעשה היה באמצע השעה הרביעית. 2. לל"ב דאביי לר"מ טועה במשהו ואמרינן דחד מינייהו טעה, ולר"י טועה בשעה ומשהו והמעשה אירע בסוף ג' או תחלת ה', ולשתי הלשונות קשיא דהוי עדות מוכחשת ואיך ניתן לצרף את עדותן ולהרוג על פיהם. 3. לרבא לר"מ טועה שתי שעות חסר משהו, אבל לא תלינן לפני שעה ראשונה כיון שאדם לא טועה בין יממא ללילא, ולר"י שלש שעות חסר משהו ואמרינן שהמעשה היה בתחילת ד' או סוף ה' ולא תלינן טעותא בשעה שביעית כיון שניכר ע"י שהחמה במערב.

ג. חמץ בשעה חמישית לר"מ אוכלים לרבי יהודה תולין ולר"ג אכלינן רק תרומה, ומקשינן מדין טעות בעדות 1. לר"מ יבערו לל"ק דאביי בכל שעה ששית ולל"ב בסוף ששית ולרבי יהודה לל"ק פלגא דשית ולל"ב בסוף שעה חמישית, ומתריצינן דחמץ מסור לכל אבל עדות מסורה לזריזים. 2. לרבא לר"מ יאסר מתחילת שעה חמישית, ודחי דאסור כשחמה במערב, ובשית שעי החמה נמצאת בקרנתא. 3. לרבי יהודה נתיר עד סוף שעה חמישית, ותירץ דחמץ מסור לכל או שנתנו זמן ללקט עצים ונדחה דהשבתתו בכל, ולמסקנא משום גזירת יום המעונן ואין לגזור בארבע שעות דזהו זמן אכילה לכל.

#### פדף יג

\*הלכתא בשעה חמישית. \*הפסול בחלות.

א. לרב הלכתא כרבי יהודה דבשעה חמישית תולין, והשמועות 1. תנא דכל שעה סתם כר"מ, ודחי דקשיא לשון מותר. 2. ר"ג מכריע שבשעה חמישית אוכלים רק תרומה, ודחי דר"ג קאמר טעמא דנפשיה. 3. כר"א בן יהודה שאוכלין עד שעה רביעית ומבערין טהרות מע"ש ולא בשבת ופסקו כוותיה ש"מ דהלכתא כרבי יהודה, ודחי דפסקינן כוותיה לענין ביעור. 4. רבי אמר ליוחנן חקוקאה שימכור את הפקדון בשעה חמישית ש"מ דקסבר כר"י והמכירה לגוי, ודחי דמכר לישראל וכשיטת ר"מ, והא דלא קנה בעצמו זהו משום והייתם נקיים.

ב. הפסול בשתי חלות התודה שהיו מונחות בהר הבית 1. בלינה, כיון דהו מרובות דאסור להביא חמץ בפסח, ואפילו בער"פ אין להביא תודה שמא יפסל הלחם. 2. חלות כשירות שאבד הזבח והקדישם באמירת זו תודה וזו לחמה, וקשיא שאפשר להוציאם לחולין. 3. נשחט עליהם הזבח אלא שנשפך הדם, ולר"א בר"ש שנתקבל בכוס ועמד להזרק ונשפך. 4. לר"א החלות היו כשירות, לאבא שאול היו שתי פרות חורשות בהר המשחה.

דף יד-טז

\*הוספת טומאה באיסורין. \*ספק משקין. \*משקין דכן.

א. הדיעות בהוספת טומאה באיסורין 1. לרבי חנינא סגן הכהנים שורפין עם בשר שנטמא באב הטומאה וזהו להו"א שני לטומאה ולמסקנא ראשון דקסבר שלישי מותר לעשותו שני וכמ"ד דבקדשים עושה כיוצא בו, ולמ"ד דאינו איירי להו"א בהדי משקין ולמסקנא הקמ"ל משום דאכתי טמא מדרבנן. 2. הוסיף רבי עקיבא שמדליקין שמן תרומה שנפסל בטבול יום בנר מתכת שנעשה אב הטומאה אף שהשלישי נעשה ראשון, ולא מוקמינן בנר חרס והרבותא דהופך פסול לטמא מזה שהמשנה נקטה טמא מת ולא שרץ, וקסבר ר"ע שטומאת משקין לטמא אחרים חלה מדאורייתא. 3. לרבי מאיר מדבריהם למדנו ששורפין בפסח תרומה טהורה עם הטמאה ולרבי יוסי אינה היא המדה, ומפרשין דילף מדברי ר"ח דהשלישי טמא רק מדרבנן ועושהו דאורייתא ואיירי שהבשר טמא במשקין שבאו מחמת שרץ דלר"מ טומאתן מדרבנן ולרבי יוסי מדאורייתא ולכן קאמר שאינה היא המידה, או דלמתנ"י שלישי דאורייתא וילף מרבי יהושע בחבית שטמאה מספק ודחי דשרי רק גרמא ולא בידים, ולמסקנא מהא דשרי לטמא בידים חבית תרומה שנשברה מעל חולין טמאים ורבי יוסי דחהו דהתם יש הפסד מרובה.

ב. ספק משקין 1. לר"מ ליטמא טמא ולטמא אחרים טהור. 2. רבי אלעזר קאמר שאין למשקין טומאה כלל, והכא דקאמר כר"מ לשמואל איכא טומאת עצמן, ולרב דקסבר שמשקין טהורין ממש קשיא. 3. דף יז, לרבי יהודה טמא לכל ואף כלים מטמא מדאורייתא, ולמסקנא הדר ביה. 4. דף יח, כל שהוא לאוכלין טמאין ולכלים טהורין.

ג. משקין טהורין לרב דכן ממש ולשמואל טהור מלטמא אבל טמאין בעצמן דטומאת משקין דאורייתא. והשמועות 1. לשמואל נימא הכא והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל, וליכא למילף מרביעי בקדש דלא איקרי טמא, קשיא. 2. כל משקה יטמא לרב אתי להכשר, ואיצטריך תרי קראי חד לתלושין דאחשבינהו וחד למחוברין שהם במקומן אבל דם קדשים לא מכשיר כיון שלא נשפך כמים ודם התמצית לא נחשב דם ולכן לא מכשיר אף שנשפך כמים. 3. אך מעין טהור, לרב אתי למימר שטמא נטהר בהם. 4. דם שנטמא וזרקו, לרב מדרבנן ודלא כשיטת יוסי בן יועזר. 5. ריצוי ציץ על דם שנטמא, כנ"ל. 6. ונשא אהרן עוון טומאה שהותרה מכללה, לרב אתי לטומאת

קמצים. 7. שאלת חגי הנביא לכהנים, לפי רב דאישתבוש כהני היה על משקי מדבחיא דהיינו יין ושמן דקסבר שטמא ורק משקי מטבחיא דהיינו דם ומים טהורים וללוי אף משקי מדבחיא טהורין מלטמא.

## שאלות לחזרה ושינון

- |  |  |
|--|--|
| א. בעדות (3)                           | א. אין ספק מוציא מידי ודאי, והשמועות (3) |
| ב. דף יג                               | ב. הספיקות באבד ולמאי מדמינן (10)        |
| א. לרב בשעה חמישית תולין, והשמועות (4) | ג. האיבעיות בחיפוש חמץ (7)               |
| ב. הפסול בשתי חלות התודה (4)           | ד. דף יא-יב                              |
| ג. דף יד-טז                            | א. המח' עד מתי בודקים ומתי גזרינן (6)    |
| א. הדיעות בהוספת טומאה באיסורין (3)    | ב. המח' בקבלת עדים ובמאי פליגי (3)       |
| ב. דין ספק משקין (4)                   | ג. הדיעות בשעה חמישית והקושיות מדין טעות |
| ג. המח' מאי משקין טהורין, והשמועות (7) |  |

## יצא לאור בס"ד בסדרת "דרך ישרה" מסכתות:

- |                            |                          |                               |
|----------------------------|--------------------------|-------------------------------|
| מנחות                      | בבא קמא                  | ברכות עם מחודדין בפ"ד.        |
| חולין                      | בבא מציעא                | שבת מהדורה חדשה.              |
| בכורות עם הקדמות ומושגים   | בבא בתרא א-ב             | עירובין                       |
| ערכין-תמורה                | סנהדרין א-ב עם "יש סדר   | סוכה                          |
| כריתות-מעילה               | לגמרא" ותמצית כל המסכתא. | מגילה-פורים עם מדרש,          |
| נדה                        | מכות שבועות              | תוספתא, ותמצית מחיר יין לרמ"א |
| וכן הלאה, כסדר ה'דף היומי' | עבודה זרה הוריות עם      | גיטין                         |
|                            | מחודדין בפ"ד             | קידושין - עם תורתך שעשועי,    |
|                            | זבחים                    | סימני הדף, ותוספתא            |

ניתן להשיג בטלפון 03-6168653 מחיר כל חוברת על הש"ס: 5 ₪.

## חיבורים נוספים מבית "דרך ישרה":

- |  |  |   |
|--|--|---|
| נשיח בחוקין 1270 מצוות לפי כל השיטות של מוני תרי"ג המצוות.           | שירת ישראל - סוגיות מסכת ב"ק.              | באהבת תשגה תמיד - שיחות                                       |
| בחקותין אשתעשע - על תרי"ג מצוות, לשיטת בה"ג ואזהרות ר"ש אבן גבירול.  | קיצור חרדים מנוקד ומסודר.                  | באהבת תורה ודרכי זכירתה מהגאון רבי בונים שרייבר שליט"א.       |
| עתיים לתורה - לוחות ללימוד יומי לכל יהודי, עם הרב מרדכי גנוט שליט"א. | קיצור אלשין רות                            | איזוהי זון ישרה - כיצד ללמוד לשנן ולזכור, עם הכנה למסכת מכות. |
|  | קיצור אלשין אסתר                           | הקדמות ומושגים - סדר קדשים, ובקרוב בס"ד על סדרי זרעים וטהרות. |
|  | קיצור אלשין איכה בקרוב בס"ד על שה"ש וקהלת. |   |

ניתן להצטרף לקהל הקוראים,

ולקבל את העלון במייל

לפרטים תגובות והערות:

[yesodot100@gmail.com](mailto:yesodot100@gmail.com)

~39~

המערכת

